

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 282/2013-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť T. S., Z., zastúpeného spoločnosťou A. s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Ing. M. Ď., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 49 a čl. 50 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 To 77/2011 z 15. júna 2011 a sp. zn. 1 To 164/2012 z 30. januára 2013, ako aj rozsudkom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 4 Tp 107/2007 zo 6. septembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť T. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. apríla 2013 faxom a 11. apríla 2013 poštou doručená sťažnosť T. S., Z. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného spoločnosťou A. s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Ing. M. Ď., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 49 a čl. 50

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 To 77/2011 z 15. júna 2011 (ďalej len „uznesenie z 15. júna 2011“) a sp. zn. 1 To 164/2012 z 30. januára 2013 (ďalej len „uznesenie z 30. januára 2013“), ako aj rozsudkom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 Tp 107/2007 zo 6. septembra 2012 (ďalej len „rozsudok zo 6. septembra 2012“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave (ďalej len „prokurátor“) podal proti nemu 31. mája 2007 na okresnom súde obžalobu pre spáchanie trestného činu podvodu spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 a § 250 ods. 1 a 5 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a konanie v tejto veci bolo ďalej vedené pod sp. zn. 4 T 107/2007. Okresný súd v predmetnej veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 4 T 107/2007 zo 14. septembra 2010 (ďalej len „rozsudok zo 14. septembra 2010“), ktorým sťažovateľa aj s ním spoluobžalovaného G. S. (ďalej aj „spoluobžalovaný“ alebo spolu so sťažovateľom „obžalovaní“) oslobodil spod obžaloby, pretože sa v konaní nepreukázalo, že skutok bol spáchaný obžalovanými. Prokurátor podal proti rozsudku okresného súdu zo 14. septembra 2010 odvolanie, ktoré písomne odôvodnil podaním z 23. novembra 2010.

Krajský súd uznesením z 15. júna 2011 zrušil rozsudok okresného súdu zo 14. septembra 2010 v celom rozsahu a vec vrátil okresnému súde, aby ju znovu prerokoval a rozhodol o nej.

Okresný súd rozsudkom zo 6. septembra 2012 obžalovaných uznal vinnými zo spáchania trestného činu podvodu spolupáchatelstvom v štádiu pokusu podľa § 9 ods. 2, § 8 ods. 1 a § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona a odsúdil ich každého na trest odňatia slobody na dva roky s podmieneným odkladom výkonu trestu na skúšobnú dobu 3 rokov. Proti rozsudku okresného súdu zo 6. septembra 2012 podali obaja obžalovaní odvolanie, ktoré boli uznesením krajského súdu z 30. januára 2013 zamietnuté.

Podľa sťažovateľa vykonané dokazovanie nepreukázalo, že by sa dopustil spáchania skutku, pre ktorý bol okresným súdom odsúdený. Obžalovaní v podaných odvolaniach namietali, že v predmetnom konaní nebol vypočutý svedok H. E., ktorého svedecká výpoveď mohla preukázať, či dokumenty, ktoré sťažovateľ odovzdal lízingovej spoločnosti, boli pravé alebo sfaľšované a či mal sťažovateľ vedomosť o tom, že uvedené dokumenty boli falošné (uvedený svedok mal tieto dokumenty odovzdať prostredníctvom spoluobžalovaného sťažovateľovi). Súdny zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci výsluch tohto svedka neuskutočnili ani napriek odvolaniu obžalovaných.

Sťažovateľ považuje za nevyhnutné poukázať na to, že rozsudkom okresného súdu zo 14. septembra 2010 bol oslobodený spod obžaloby, pretože nebolo dokázané, že skutok spáchali obžalovaní, po zrušení tohto rozsudku a vrátení veci na ďalšie konanie uznesením krajského súdu z 15. júna 2011 však okresný súd rozsudkom zo 6. septembra 2012 uznal sťažovateľa za vinného zo spáchania trestného činu a odsúdil ho na trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 3 rokov, a to bez vykonania akýchkoľvek ďalších dôkazov, t. j. na základe skutkového stavu, z ktorého vychádzal aj pri svojom prvom rozhodovaní (rozsudok okresného súdu zo 14. septembra 2010).

Sťažovateľ v súvislosti so svojím tvrdením, že nemal v úmysle spáchať trestný čin, poukázal na skutočnosť, že práve on *„listom upozornil Ing. M. z leasingovej spoločnosti, na úkor ktorej sa údajne mal sťažovateľ obohatiť, že doklady spoločnosti Z., spol. s r. o. sú pochybné a požiadal o zastavenie celej transakcie, a to ešte predtým, ako vôbec došlo k akémukoľvek plneniu, ktorým by sa mohol sťažovateľ alebo tretia osoba obohatiť“*, čím zabránil spáchaniu trestného činu, resp. jeho konaniu, preto nemôže byť kvalifikované ani ako pokus o spáchanie trestného činu. Súdny zúčastnené na rozhodovaní v predmetnej veci túto skutočnosť, ktorá bola preukázaná listinnými dôkazmi, ako aj výpoveďami, svedkov pri svojom rozhodovaní v predmetnej veci nevzali do úvahy.

Okresný súd v rozsudku zo 14. septembra 2010 s poukazom na skutočnosť, že sťažovateľ sa po zistení nepravosti dokumentov snažil celú transakciu zastaviť, vo vzťahu k rozhodnutiu o vine sťažovateľa dospel k záveru, že v predmetnom konaní nebolo

preukázané, že konanie sťažovateľa bezprostredne smerovalo k spáchaniu trestného činu. V tejto súvislosti tiež sťažovateľ uviedol, že jeho konanie „*vyvracia časovú, ako aj miestnu určenosť pokusu*“, avšak okresný súd pri svojom rozhodovaní túto skutočnosť v rozsudku zo 6. septembra 2012 nezohľadnil. Navyše, podľa sťažovateľa o pravdivosti jeho tvrdenia, že k preukázaniu pokusu spáchať trestný čin podvodu v jeho prípade nemohlo dôjsť, svedčí aj skutočnosť, že on sám zabezpečil ručiteľa, ktorý mal ručiť, resp. zabezpečovať záväzok vyplývajúci z lízingovej zmluvy.

Prokurátor podal proti rozsudku zo 6. septembra 2012 odvolanie, v ktorom tvrdil, že okresný súd sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s ním predloženou argumentáciou, resp. nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy. Krajský súd v uznesení z 15. júna 2011 za hlavný dôvod zrušenia rozsudku okresného súdu zo 14. septembra 2010 považoval porušenie práv obhajoby v predmetnom konaní, a nie nesprávne vyhodnotenie dôkazov okresným súdom, a preto krajský súd týmto uznesením „*prekročil svoju právomoc, nakoľko rozhodol inak, ako žiadal účastník konania, prokurátor*“.

S poukazom na ustanovenie § 2 ods. 10, 11 a 12 Trestného poriadku, ako aj na závery uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 7/2012 z 30. januára 2012 dospel sťažovateľ k záveru, že okresný súd porušil § 2 ods. 12 Trestného poriadku, pokiaľ po vrátení veci svojimi logickými úvahami zhodnotil tie isté dôkazy a dospel k záveru, že obžalovaní sa skutku, pre ktorý boli obžalovaní, dopustili.

Podľa sťažovateľa pokiaľ „*konajúci súd voľnou úvahou zhodnotí vykonané dôkazy, pričom odstupom času hodnotí tie isté dôkazy a voľnou úvahou dospeje k inému rozhodnutiu ako bolo prvé rozhodnutie, nejedná sa o právo na spravodlivé rozhodnutie veci, ale o svojvoľné rozhodovanie súdu v rozpore s ust. § 2 ods. 7 Trestného priadku. Rovnako potom vydaním druhého, odsudzujúceho rozsudku dochádza k tomu, že porušovateľ nezhodnotil dôkazy starostlivo tak, aby mu to ukladá zákon, ale rovnaké dôkazy vyhodnotil na základe voľných úvah a logických myšlienkových pochodov rozdielne bez toho, aby odôvodnil toto rozdielne hodnotenie. Sťažovateľ má zato, že takýmto postupom porušovateľa je porušené jeho ústavné právo na spravodlivé prejednanie jeho veci.*“.

Okresný súd hodnotil konanie sťažovateľa pri vydávaní rozsudku zo 14. septembra 2010 a následne aj po vrátení veci krajským súdom (uznesením z 15. júna 2011), avšak dospel pritom k dvom odlišným názorom, a to bez doplnenia dokazovania alebo zistenia akýchkoľvek nových skutočností. Sťažovateľ vidí porušenie svojich základných práv a slobôd v tom, že okresný súd a rovnako krajský súd „výkladom zákona obchádzajú podmienku taxatívnosti trestných činov vymedzených v Trestnom zákone, pretože výkladom sťažovateľovho konania dospeli k dvom rozličným názorom na to, či jeho konanie napĺňa alebo nenapĺňa znaky niektorého trestného činu, hoci aj v štádiu pokusu. Práve takýto výklad zákona, ktorý obchádza taxatívny výpočet konaní označených ako trestný čin je podľa Ústavy SR neprípustný.“.

Krajský súd vrátil vec prvostupňovému súdu s tým, že tento nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy. Na základe tohto rozhodnutia prvostupňový súd zmenil svoje rozhodnutie založené na tých istých dôkazoch. Týmto postupom, v dôsledku ktorého došlo k zmene právneho záveru okresného súdu o spáchaní trestného činu sťažovateľom bez vykonania akéhokoľvek ďalšieho dokazovania, podľa sťažovateľa „dochádza k hrubému zasahovaniu do nezávislosti súdu ako aj zákonom danej povinnosti hodnotiť dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo a v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán“.

Uvedeným konaním súdov zúčastnených na rozhodovaní predmetnej veci bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivé prerokovanie a rozhodnutie veci. Z rozsudku okresného súdu zo 14. septembra 2010, uznesenia krajského súdu z 15. júna 2011, rozsudku okresného súdu zo 6. septembra 2012 a uznesenia krajského súdu z 30. januára 2013 vyplýva, že okresný súd „pri vydávaní odsudzujúceho rozsudku nepostupoval v súlade so zákonom, nakoľko vykonané dôkazy nehodnotil podľa svojho vnútorného presvedčenia, ale podľa pokynov KS v BA uvedených v uznesení č. k. 1 To 77/2011 zo dňa 15. 06. 2011, a teda podľa vnútorného presvedčenia KS v BA, ktorý nemal vo veci právomoc rozhodovať ako prvostupňový súd“.

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné práva „na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 49 a článku 50 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“ boli uznesením krajského súdu z 15. júna 2011, rozsudkom okresného súdu zo 6. septembra 2012 a uznesením krajského súdu z 30. januára 2013 porušené, zruší uvedené rozhodnutia a vec vráti na ďalšie konanie okresnému súdu, zaviazá okresný súd a krajský súd, aby sťažovateľovi spoločne a nerozdielne zaplatili trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 49 ods. 1 a čl. 50 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu z 15. júna 2011, rozsudkom okresného súdu zo 6. septembra 2012 a uznesením krajského súdu z 30. januára 2013. K porušeniu uvedených práv malo dôjsť v dôsledku toho, že:

- okresný súd pri druhom hodnotení, resp. posúdení konania sťažovateľa (po zrušení rozsudku okresného súdu zo 14. septembra 2010 a vrátení veci krajským súdom uznesením z 15. júna 2011) dospel k odlišnému právnomu záveru o vine sťažovateľa napriek tomu, že

dokazovanie v predmetnej veci nedoplnil, resp. v konaní neboli zistené žiadne nové skutočnosti,

- výkladom zákona súdy zúčastnené na rozhodovaní v predmetnej veci obchádzajú podmienku taxatívnosti trestných činov špecifikovaných v Trestnom zákone,

- postupom, ktorým bola predmetná vec vrátená späť okresnému súdu a v dôsledku ktorého okresný súd posúdil vinu sťažovateľa odlišne, dochádza k hrubému zasahovaniu do nezávislosti okresného súdu a jeho zákonom danej povinnosti hodnotiť dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia.

K namietanému porušeniu sťažovateľových práv uznesením krajského súdu z 15. júna 2011 a rozsudkom okresného súdu zo 6. septembra 2012

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií ochrany práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku obvinený sa môže od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhopovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní a súd povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 306 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Podľa § 327 ods. 1 Trestného poriadku súd, ktorému vec bola vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí odvolací súd, a je povinný vykonať úkony a dôkazy, ktorých vykonanie odvolací súd nariadil.

Uznesením krajského súdu z 15. júna 2011 bol zrušený rozsudok okresného súdu zo 14. septembra 2010 a predmetná vec bola vrátená späť na ďalšie konanie. Sťažovateľ mal teda možnosť v rámci ďalšieho priebehu konania predkladať v záujme ochrany svojich práv všetky svoje zásadné námietky, ktorých posúdenie patrí do právomoci všeobecných súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci.

V záujme ochrany svojich práv v predmetom konaní mal sťažovateľ možnosť proti rozsudku okresného súdu zo 6. septembra 2012 využiť odvolanie ako účinný právny prostriedok, rozhodovanie o ktorom patrí do právomoci krajského súdu, ktorý je oprávnený posúdiť všetky právne a skutkové okolnosti daného prípadu a rozhodnúť v predmetnej veci.

Z uvedeného vyplýva, že realizáciou svojich práv v priebehu uvedeného konania mal sťažovateľ možnosť účinným spôsobom namietat' porušenie svojich práv, a preto ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu sťažovateľových práv uznesením krajského súdu z 30. januára 2013

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V danom prípade sťažovateľ podal sťažnosť ústavnému súdu založenú na argumentácii, ktorá svojím obsahom smeruje k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a z obsahu jeho sťažnosti nevyplýva, že by v záujme ochrany ním označených práv využil aj dovolanie ako účinný prostriedok ich ochrany.

Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorej uplatnenie nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku poskytuje sťažovateľovi možnosť ochrany jeho subjektívneho práva, aby mohol byť postihnutý spôsobom ustanoveným zákonodarcom len za konanie, ktoré ustanoví ako trestný čin zákonodarca (vyplývajúce z čl. 49 ústavy, pozn.). Za daných okolností ústavný súd považuje sťažnosť sťažovateľa za predčasne podanú, a preto ju odmietol pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a rozhodnutie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2013